

Orgonatörténet

A templom felszentelésének napján, 1930. október 24-én szolgált meg először az új orgona a zeneszerető közönség előtt. Az évforduló tiszteletére két hangversenyt is rendeznek a következő napokban.

Már az építkezés idején volt, amelyen a kor másik elhatározta a városi közgyűlés, hogy „művészi színvonalú orgona” illenék a legnagyobb szegedi templomhoz. Klebelsberg Kunó azonban kicsinek találta az eredetileg tervezett méreteket, amelyek 75 hangszín-változatú orgonáról szóltak. Az 1924-ben kiírt pályázatot felülvizsgálták, és négy év múlva Geyer József, a Budapesti Zeneakadémia tanára már 97 regiszteres orgonát tervezett, amelynek elkészítésével a híres pécsi Angster orgonagyárat bízták meg.

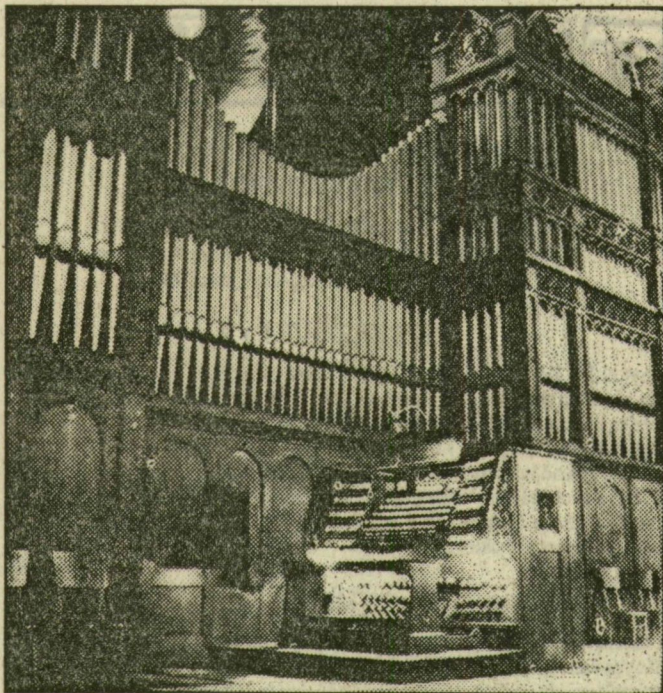
Közben Klebelsberg külföldi tapasztalataiból merítve javasolta, hogy ne csak a kóruson legyenek sípok, hanem a kupolában és a szentélyben is. A kupalaorgona hozzátoldása 101 regiszternyi gazdagodást jelentett. 1930. nyarán 12 hétig tartott a helyszíni összeszerelés. Október 24-én az ünnepségsorozat első napján Antos Kálmán, a dóm főállású orgonistája ült az ötmanuális játszóasztalhoz. Másnap, 25-én a rádió egyenesben közvetítette Schmidthauer Lajos orgonaművész hangversenyét, amelyen a Szegedi Filharmonikus Zenekar is közreműködött Fígedy-Fichtner Lajos vezényletével. A záróünnepség október 26-án

volt, amelyen a kor másik nagy orgonistája, Wehner Géza játszott.

Az avatás után további bővítéseken gondolkodtak. Szentélyorgona építését határozta el, külön játszóasztallal — ez el is készült. 1931. november 11-én adták át. Sevillai példát említtve Klebelsberg Kunó azt is szorgalmazta, hogy ne csak a szentélybe, hanem a kriptaművel is építsenek orgonát. A „de profundis orgona”, a „kriptamű” végül nem készült el. A szegedi dóm orgonája 134 hangszín-változattal, összesen 10 ezer 180 sípot tud megszólaltatni. Átadásának idején a hetedik volt Európában — a kriptaművel Passau és Milánó mögött a harmadik lehetett volna. Így a „Közép-Európa legnagyobb orgonája” címet vihet.

Hatéves rekonsztrukció ért véget most azzal, hogy az összes síp kecskebőr fűvécsejével kicserélték. Újra szól minden hangszín, de idővel szükség lesz a központi játszóasztal felújítására, esetleg cseréjére is. A félig pneumatikus, félig elektronikus technikával működő regiszterkapcsolókat teljesen elektronizálni szeretnék, ám ehhez egyelőre hiányoznak a források.

Szinte megszámlálhatatlan, hatvan év alatt hány orgonakoncertet rendeztek itt. Ábrahám István, a templom jelenlegi plébánosa az utóbbi huszonöt évre visszatekintve elmondta, hogy az IBUSZ egyetlen évben 170 bemutatót rendelt.

Somogyi Károlyné felvétele

A mostani ünnepségek keretében október 21-én, vasárnap este 6 órakor Mozart D-dúr miséjével kezdődik hangverseny, utána 7 órától Hunyadi Mátyás halálának 500. évfordulója alkalmából reneszánsz és mai szerzők műveit játssza dr. Bottkáné Égető Mária, a Dóm Enekkarának közreműködésével (vezényel: Varjasi Gyula).

Október 23-án, kedden este 7 órakor az Oszták Kulturális Intézet és a belvárosi plébánia közös rendezésében Franz Haselböck orgonál. Műsorában Johann Gottfried Walther, Johann Sebastian Bach, Liszt Ferenc, Ludwig van Beethoven és Leopold Mozart művein kívül elhangzik Ernst Köhler két átirata, Haydn Teremtés és Handel Mesiás című oratóriumának részleteiből készült fantázia is.

A koncertre a belépés díjtalan.

Nyilas Péter

„Drága hazám, te nagyok termőföldje”

Ez a Kapisztrán Szent Jánosról szóló himnusz kezdősora. Tinódi Sebestyén regösénekének dallamára költött ének folytatja: „Vérben is tied dicsőd legtöbbje. De kis kertedben, melyet szentnek hívnak, mások is nyílnak. Őt is, ki joggal a te kincsed már most, más nemzed szülte Kapisztráni Jánost. Kálábríából, mikor épp fosztották, nyerte az ország... A pogány nekünk már sírhelyet nézett, akkor jött hozzánk barátunk, s vitéznek. Hogy sirba dőljünk: nagy Hunyadiak kardja s ő nem hagyta.”

1386-ban Capestránóban született. Apja, „északi báró”, német származású lovag. 1400–1408-ig Perugiában jogot tanul. 1412-ig Nápolyban a törvényszék elnöke. 1412–15-ig Perugia kormányzója. A Nápoly és Malatesta közötti háború alatt fogságba kerül. Kiszabadulása után Szent Ferenc rendjébe lép. 1420-tól 35 éven át a pápa küldte, hogy a fejedelmeket és főurakat a török elleni küzdelemre, összefogásra bírja. Országnagyok békítése, eretnekek megtérítése és a keresztény Európa megmentése a feladata és életcélja.

A magyar rendek először 1452-ben hívták hazánkba. Ekkor kezdte föltámasztani, hogy Magyarország megsegítésén múlik Európa jövője: a török veszedelem elhárítására a pápa, a fejedelmek, a császár összefogása szükséges.

A török hadak előnyomulásának hírére Győrbe érkezett, ahol az Országgyűlésre összejött rendek még nem ismerték föl a nagy veszedelmet. Hunyadi Jánossal Szegeden akart találkozni. Közös Erdélyben a szövetségi sereg föllállításának tervén fáradoznak.

1456 elején Carvajal pápai követ átadja neki Budán III. Kallist pápa levelét, melyben a keresztes háború hirdetésével bízza meg. Márciusban összehívták az Országgyűlést. A rendek

csak akkor mozdultak meg, amikor híre érkezett annak, hogy a szultán hatalmas sereggel Nándorfehérvár felé tart.

Kapisztrán országszerte hirdette a keresztes háborút. Mire Szegedre érkezett, már 22 ezres sereg gyűlt össze. A pápa elrendeli a déli harangszót, hogy imával segítse az egész kereszténység a hadba indulókat.

Történelmünk tanúsítja, mekkora győzelmet aratott Hunyadi és Kapisztrán serege a szultán hatalmas hadával szemben. A győzelem hírére a pápa aug. 5-ére Urunk színeváltozásának ünnepét rendelte el.

Sem Hunyadi, sem Kapisztrán nem örvezdehetett sokáig a diadalnak. A vezér 3 hét után, Kapisztrán pedig október 23-án halt meg. Ilokon, Újlakon a ferences kolostorban temették el.

A himnusz befejező versszaka: Ó azért mindig szerezessük, dicsérjük. Kövessük abban, hogy másért is éljünk. A földért, s az égért vívott harcban, biztasson arca!

*

Az alsóvárosi templomban október 21., 22., 23-án megemlékezést tartunk Kapisztrán Szent Jánosról az esti 6 óras szentmiséken. 23-án a Bartók kórus énekel. Kodály Magyar miséjével, s különböző motettákkal segítik elő az áhitatot.

Mihály atya

A flottakapitány partra száll?

(Folytatás az 1. oldalról.)

biztonsági embereket zavarta a tömeg. Intézkedtek, hogy állítsák le a rendezvényt.

— Azóta eltelt három év. — Nézze, azt mégsem csinálhatjuk, hogy a Gomba nappal fürdő, este meg kupi. Budapesten most hirdették meg a kétszemélyes kádfürdőt: négyezerhatszáz forintért. Nem kell monda-

nom, hogy személyi igazolványt senkitől sem kérnek — egyszerűen kádátznak. Mi a Gombát fürdőnek akarjuk hasznosítani. Akkor is, ha ez púp a cég hátán.

— Nem lenne ésszerűbb, ha csak a vízszolgáltatás maradna az önkormányzaté, a fürdőket kiadnák vállalkozóknak?

— Rajtunk csak segítenének.

Ki önt tiszta vizet a pohárba?

— Hírlík, hogy más vállalkozók, köztük a Szőke Tiszta Kft. vezetője, Veres János is szemet vetett az újszegedi fürdőkomplexumra. Partra szállna a flotta kapitánya Újszegeden?

— Erről nincs tudomásunk. Minket nem keresett meg ez ügyben. Különben is, a bérbeadás az önkormányzat dolga.

— Mi lesz a Gomba sorsa?

— Egy éven belül nem tudjuk megnyitni, az már bizonyos. A probléma sokkal bonyolultabb, mint első hallásra tűnik. Hamarosan be kell zárunk a Gözfürdőt. Vízgyógyászatra pedig szüksége lenne a városnak. Terveket készítettünk, hogy a Gombát összekötnénk a Forrás Szállóval, egy korszerű vízgőgyógyászati központot építenénk.

— Miből, amikor fűtésre sincs elég pénz?

— A szerényebb változat

80 millióba, az európaibb 300-ba kerülne. A Forrással közösen szeretnénk megépíteni a beruházást. A szálló igazgatója hajlana is rá. Az a baj csak, hogy a Magyar Szakszervezetek Országos Szövetsége, akié a szálló, hallani sem akar a dologról.

— Akkor marad a lakata Gombán?

— Egyelőre igen. Új világot kell szerelnünk, ez két és fél millió. A szellőzés korszerűsítése legalább 10-11 millió. Erre most senkinek sincs a nadrágzsebben pénze. Elképzelhetőnek tartjuk, hogy részvénytársaság alakuljon a vízművek. Magánvállalkozók bevonásával, külföldi tőke idecsalogtatásával változna a helyzet. Egyelőre azonban senki sincs döntési helyzetben. Az új önkormányzat bizonyára hamarosan tiszta vizet önt majd a pohárba.

Rafai Gábor

Az óvást elutasították

Az elmúlt héten több alkalommal foglalkoztunk lapunkban a Szeged városi kórház-rendelőintézet eredeti, mélytelenül végződött igazgatóválasztásával. Első alkalommal az óvással, amit dr. Kajáry Irén, a Csongrád Megyei Tanács egészségügyi osztályának vezetője és dr. Várkonyi László — az egyik pályázó — nyújtottak be a Csongrád Megyei Orvosi Kamara Elnökségének. Óvásuk az ellen szült, hogy a választáson a tartózkodást is érvényes szavazatnak minősítették, s ennek okán nem kapta meg egyik pályázó sem az orvos-igazgatói poszt betöltéséhez szükséges szavazati arányt.

Másodszor dr. Csernay László egyetemi tanár, a megyei orvosi kamara elnöke, az igazgatóválasztó közgyűlés levezető elnöke indokolta, miért volt szabályos a szavazás, illetve miért utasította el a megyei kamara — egyhangúlag — az orvos-igazgató-választással kapcsolatos óvást, amit egyébként továbbított a Magyar Orvosi Kamara Országos Elnökségének.

A Móra család csaknem minden tagjában élt művészi, költői tehetség. Már Móra Ferenc is a bátyját, Istvánt követte, amikor diákként verseket kezdett írni. S Móra István fia, Móra László is követte apjának meg nagybátyjának példáját. Még kisdíakként ő szerkesztette családjuk hetente „megjelenő”, kéziratos Házi Tudósítóját, amelybe mind a hét testvér írt vagy rajzolt valamit. Így kezdődött költői pályája.

Ma száz esztendeje, Zen-tán született. Ott volt apja tanító, onnan kerültek 1895-ben Budára. László a pápai tanítóképző elvégzése után 1909-ben Budán kezdett tanítani, s ott lett 1929-ben

Ezúttal a Magyar Orvosi Kamara Országos Elnöksége tegnap érkezett döntéséről adhatunk tájékoztatást, amely a következőképpen szól: „A Magyar Orvosi Kamara Elnöksége a Szeged Megyei Városi Tanács Kórház-rendelőintézet orvos-igazgatói választásával kapcsolatos óvást elutasítja. Az elnökség a Csongrád megyei területi kamara állásfoglalásával ért egyet.”

A döntés ismeretében kértük a városi tanács egészségügyi osztályának vezetőjét, dr. Csergő Tibort, mi következik ezután? A főorvos elmondta, új pályázatot írnak ki, amit a Népjóléti Közlönyben, illetve a helyi lapokban tesznek közzé. A beérkező pályázatokat továbbítják az orvosi kamara megyei bizottságához. A bizottság által javasolt pályázók közül a kórház-rendelőintézet főorvosai és szakorvosai választják meg az intézmény igazgatóját. A választási menetrend tehát ugyanaz, mint az első „fordulóban”. Reméljük, másodjára eredményt hoz.

K. K.

Móra László centenáriuma

elemi iskolai igazgató. A világháborúból, hadifogságból jócskán kivette részét: 1914-ben bevonult, s csak 1920-ban került haza. Négyéves volt már kisebbik fia, mire megláthatta...

A húszas években, amikor Móra Ferenc már prózájával lépett ki a körtől mögül az ország nyilvánosságára elé, Az Én Újságomban addig kiféskelt helyett unokaöccsének, Móra Lászlónak adta át. Az ifjabb Móra gyermekíróként is méltó lett nagybátyja nevéhez. Maga is szerkesztette a Meseország című gyermeklapot, és sok verse je-

lent meg elemi iskolai tanárként, Három korszak, Három borsó címmel pedig 1929-ben kötetnyi meséje.

Pályázatokat nyert, díjakat kapott, sorra jelentek meg verseskötetei (Almok szekerén, 1925; Sir egy ország, 1926; Így jó, 1929; XX. század, 1939).

Ének magamról című versében így summázta életét:

Voltam kisgyerek, vidám, bohó.
Voltam nagy gyerek, borkóstoló.
Voltam gézengúz, boldog szöllejen.
Voltam szerelmes, apdóg vőlegény.
Voltam beszédes, hallgatag, komoly.
Voltam katona s bús hadifogoly.
Voltam hazántól messze kergetett.
Voltam irgalom. Voltam szeretet.
Voltam kenyér és mások kedvre.
Voltam platánfa. Voltam vengye.

Abban is követte Ferenc példáját, hogy a hadműveleti szintén 54 évesen halt meg. 1944. december 29-én, feleségével együtt a szovjet csapatok budai hadműveleti során vesztették életüket.

Péter László

Nem államköltségen

Augusztus 25-ei „Gyermekfaluk, gyermekfaluk” című cikkünkben egyik név nélküli nyilatkozó azt állította, hogy a faluvezető fia állami költségen, mint a gyermekfaluk lakója vett részt egy olaszországi táborozáson. A cikknek ez a megállapítása téves információ alapult. A valóság az, hogy az S. O. S. Gyermekfalvak Nemzetközi Szövetsége évente a gyermekfaluk lakóival együtt a faluvezetőt és családját a szövetség költségen látja vendégül.